Skagen speelt 'Door mijn schuld'

Goed zijn in het kwaad

mark cloostermans 09/03/2005

In „Door mijn schuld" wachten een gevangenisdirecteur, de aalmoezenier, een bewaker en enkele gevangenen met ongeduld op de komst van een beruchte jonge boef: Santé Forlano. Het eten staat op tafel, de Superboef mag komen. Hij moét komen. Anders is deze minimaatschappij verloren. Skagen heet u welkom in de katholiekste aller gevangenissen.

DOOR mijn schuld begint als een klassieke *Wachten op Godot* - vertelling. Natúúrlijk zal Forlano niet komen, dat heb je meteen door. En net als in Becketts klassieker, is de langverwachte een mens met goddelijke eigenschappen. Maar *Door mijn schuld* is gebaseerd op een filmscript van Jean Genet en dus neemt de voorstelling al snel een bocht. Forlano is immers geen Christusfiguur, maar een antichrist: de perfecte misdadiger.

Clara Van den Broek : Bij Genet heb je een omkering van goed en kwaad. De misdadiger wordt verheerlijkt. Omwille van zijn grote daden, zijn misdaden. Hij doet het goed, dat kwade.
Valentijn Dhaenens : Het waardensysteem is omgekeerd. Hoe slechter je bent, hoe meer je bent. En als je een keer in dat systeem zit, is er heel veel motivatie voor nodig om terug te keren tot het goede. Je bent tot het slechte veroordeeld, want het goede kan je alleen maar ietsje minder slecht maken. Het enige waarin je nog kan groeien, is het kwaad.

Genet had enige ervaring met het kwaad. In al zijn romans staan misdadigers of buitenstaanders in het centrum van de belangstelling. Het

Skagen

Skagen

Het theatergezelschap Skagen bestaat uit Yves Degryse, Valentijn Dhaenens, Korneel Hamers, Mathijs Scheepers (Kinderen van de Wind), Bruno Vanden Broecke (Het eiland) en Clara Van den Broek. Het gezelschap maakt ongeveer jaarlijks een voorstelling. De rest van het jaar spelen ze bij andere gezelschappen. Valentijn Dhaenens speelt bij het NTGent, en Clara Van den Broek speelt regelmatig bij Cie De Koe.

In 2003 was Skagen te zien op De Zomer van Antwerpen, met de voorstelling tkofschip & tfokschaap. Vorig jaar bewerkten ze een toneeltekst van Don DeLillo tot The day room. Door mijn schuld is het eerste deel van een trilogie, die in de komende jaren zal worden afgewerkt.

Jean Genet

zijn rolmodellen én pin-ups. Genet was homo; niet weinig van zijn romans en toneelstukken vinden plaats in *Tom of Finland* -achtige mannengemeenschappen. Het bekendste voorbeeld is *Querelle de Brest* (1944), de matrozenroman die werd verfilm door Rainer Werner Fassbinder.

In de Skagen-voorstelling is bijna geen spoor meer te vinden van die homoseksuele ondertoon, omdat alle seksuele energie gericht wordt op een mannelijke gevangene die wordt vertolkt door de actrice Clara Van den Broek. De klemtoon ligt hier op religie. Skagen heeft de tekst zodanig ingevuld, dat je zelfs verbanden met eerdere Skagen-voorstellingen kunt zien, zoals *The day room*.

Dhaenens: Het is onmogelijk om Genets scenario te spelen. Er wordt bijna niets gezegd. Je kunt er alleen iets choreografisch mee doen. Er staan zoveel regieaanwijzingen in. Die zijn fascinerend, maar moeilijk te tonen. Hij beschrijft alles, tot en met hoe de regisseur op een rochel zou moeten inzoomen, en hoe die van de muur moet druipen.

Jean Genet (1910-1986) wordt gerekend tot de meest provocerende schrijvers van Frankrijk uit de twintigste eeuw. Genet werd opgevoed door pleegouders, omdat zijn eigen moeder hem had achtergelaten. Op zijn tiende kwam hij voor het eerst in aanraking met de politie.

Jean Genet ontwikkelde zich als dief en pooier tot een prominent lid van de Parijse onderwereld. Als gevolg daarvan bracht hij een groot aantal jaren door in jeugdinstellingen en gevangenissen. In de gevangenis begon Genet te schrijven. In zijn eerste boek *Notre-Dame des fleurs* (1943) speelt de Parijse onderwereld al meteen een belangrijke rol.

ANDERE WEBSITES

www.skagen.be

Religie

De komst van Forlano is als het wachten op een verlosser. Als, naar het einde van de voorstelling, ook de personages onder ogen moeten zien dat hun Superboef niet zal opdagen, zit er maar één ding op: een van hen zal de rol van Verlosser op zich moeten nemen en zich opofferen. Hij wordt onthoofd. Als de gevangene het tijdelijke voor het eeuwige wisselt, gaat het achterdoek open en komt een soort schrijn tevoorschijn.

Dhaenens : Dat is een altaar. De portretten en voorwerpen die je te zien krijgt, zijn de dingen die mensen nodig hebben om zich te verlossen, ze overstijgen de realiteit. Het altaar is een plek om het hogere te kunnen aanschouwen: een soort brug.

Bruno Vanden Broecke : Forlano is inderdaad een verlosser, alleszins in de fantasie van de gevangenen. Dat hij niet komt, zorgt voor een druk die op termijn onhoudbaar is. Er moet een catharsis komen, iemand moet zich opofferen om verheerlijkt te kunnen worden. Daarmee staat of valt deze kleine, ideale maatschappij.

Het klinkt allemaal als een katholiek melodrama, maar eigenlijk is *Door mijn schuld* een komisch, veelkleurig religieus poppenspel. Het weerspiegelt de ambigue manier waarop de verschillende Skagen-leden zelf tegen religie aankijken.

Van den Broek : De bewoners van de gevangenis geven zin aan hun leven door middel van fantasie. Ze geven vorm aan hun verlangen. Je kunt in de miserabelste omstandigheden leven, het is geen enkel probleem, als je je fantasie maar laat werken. Je overstijgt het leven zoals het is en je belandt in een geestelijke structuur.

Vanden Broecke : Ik voel soms heimwee naar vroeger. Je gaat naar de kerk en je weet dat er iemand is tot wie je je kunt richten, bij wie je kunt biechten. Er zijn duidelijke richtlijnen, gegoten in gebeden, liederen en gezangen. Heel veel mensen van mijn generatie zijn daarin opgegroeid en nu is het er niet meer. We zijn individualistischer geworden, zegt het cliché, maar er is wel iets van aan. Nu moet je je eigen verantwoordelijkheid dragen. Het is een enorme vooruitgang, maar het maakt de dingen zeker niet makkelijker. **V**

an den Broek : *Door mijn schuld* begint met een gebedje en toen ik gisteren op mijn knieën ging zitten voor die scène, dacht ik: moest er nu een god zijn, dan zou ik tot hem kunnen bidden en dat zou helpen. Alles zou goed komen. Dat verlangen is er wel, maar ik weet dat we onze plan zullen moeten trekken.

Vanden Broecke : Ik ben bijna dertien jaar lang in de vakantie naar een klooster gegaan met nonnetjes. Daar hangt het leven aaneen van de rituelen. Je kunt die mensen niet verwijten dat ze geen verantwoordelijkheid opnemen, dat ze niets uitvoeren. Hun overtuiging, bijvoorbeeld in het bidden voor mensen of het zingen van liederen, is hun vorm van verantwoordelijkheid opnemen. Dat is een anachronisme, het sterft uit.

Trilogie

Door mijn schuld is het eerste deel van de trilogie *Hemel* , *Vagevuur* en *Hel* . Voor de twee komende delen dienen *De pest* van Albert Camus en *Reis naar het einde van de nacht* van Louis-Ferdinand Céline als tekstmateriaal.

Van den Broek : We hebben wel iets met twintigste-eeuwse Franse auteurs, al van toen we op school zaten. Dat merk je niet aan onze producties totnogtoe, maar we zijn daar wel mee bezig.

Mathijs Scheepers : We denken dat het interessanter is om een boog te maken over een aantal jaren, in plaats van binnen één voorstelling. De trilogie gaat over de absurde manier waarop de wereld in elkaar zit. Over hoe moeilijk het is om gelukkig te zijn in een wereld die zo nadrukkelijk afwijkt van onze verlangens, wensen en behoeften. Elk deel van de trilogie zal een antwoord geven op dat probleem. In *Door mijn schuld* zoeken de personages een antwoord in een god. In *De pest* gaan mensen het bij elkaar zoeken: ze streven solidariteit na, proberen er te zijn voor elkaar.

Het laatste avondmaal

Heel bepalend voor de voorstelling is de tafel waarrond de personages zich verzameld hebben: een rond vlak waarop beelden (vooral met religieuze connotaties) geprojecteerd kunnen worden. De vormgeving appelleert aan het Laatste Avondmaal en van daaruit ook aan de eucharistie. Niet toevallig wordt aan het einde „het lichaam van Christus" genuttigd.

Vanden Broecke : In eerste instantie wilden we nog veel meer de structuur van de eucharistieviering aanhouden: eerste lezing, tweede lezing, homilie...

Dhaenens : maar we merkten dat een eucharistieviering niet zo goed in elkaar zit qua spanningsboog.

De eerste weken zaten we ook nadrukkelijk met het laatste avondmaal in gedachten. Het paste bij het wachten op Forlano, het feest dat op het punt staat te beginnen. Dat leek een mooi theatraal idee.

Door mijn schuld is een heel onderhoudende voorstelling, maar ze is weerspannig als het op interpretatie aankomt. Er zit niet één duidelijke boodschap in. Zo is het bijvoorbeeld niet eenvoudig te zeggen of het einde nu dramatisch of positief is. Is de gemeenschap gered, nu de gevangene Ferrand zich heeft opgeofferd, in de plaats van de onzichtbare Forlano?

Van den Broek : Forlano is meer een gedachte dan een concrete persoon. Anders kan je niet verklaren waarom hij niet komt. Als Ferrand zich aan het einde opoffert, dan is hij wel degelijk onze Forlano. Het is niet zo'n negatief einde: we moeten het niet stellen met een Ersatz. Forlano is een gedachte, en die is onsterfelijk.

Skagen speelt ,,Door mijn schuld'', 9-12/3, 20.30u, Monty, Antwerpen, 03-238.91.81.

©Copyright De Standaard

Vorige artikels uit zoekresultaat
Skagen

Volgende artikels uit zoekresultaat
Sabine zat 80 dagen in 'hol' van Dutroux
Achter de schermen van de Formule 1
,,Ik heb mijn instinct gevolgd''
REPORTAGE. Diamantslijper Chris Van Roosbroeck onderhoudt nu wielerpareltjes
MARKETING. Telenet: eind goed, al goed?

Terug

De Standaard - DS Online - Contact - Klantendienst - Adverteren - Partners - VUM Media - Registratie - ©opyright & privacy - Help - Jobs bij VUM - Maak van De Standaard Online uw startpagina

Advertentie partners

ontworpen & ontwikkeld door uniway